

[202]

SEAT No. _____

No. of Printed Pages: 02

Sardar Patel University**M. A. Examination IIIrd Semester (CBCS) Sanskrit****Friday Date: 26/10/2018 Time: 02.00 p.m. to 05.00 p.m.****PA03C SAN23: Vyakarana: Vakyapadiya of Bhartruhari (Brahmakanda) & Rigveda
Pratishakhya: Terminology****Total Marks: 70****(૧૦)****પ્ર-૧ બહુવિકલ્પીય પ્રશ્નો (બધા ફરજિયાત)**

૧. વાક્યપદીયના બ્રહ્મકાંડ ઉપરની ભાવપ્રદીપ ટીકાના રચયિતા કોણ છે ?
 (A) વાયસ્પતિ મિશ્ર (B) હેલારાજ
 (C) રઘુનાથશાસ્ત્રી (D) સૂર્યનારાયણ શુક્લ
૨. વાક્યપદીય પરની પુણ્યરાજની ટીકા કઈ છે ?
 (A) અંબાકર્ત્તી (B) પ્રકાશ
 (C) વાદપ્રદીપ (D) ભાગવૃત્તિ
૩. વાક્યપદીયમાં કુલ કેટલા કાંડ છે ?
 (A) ૦૩ (B) ૦૪
 (C) ૦૫ (D) ૦૮
૪. વેદાધ્યયન કરનારે માંસ ભક્ષણ ન કરવું- એ કેવા પ્રયોજનવાળી સ્મૃતિ છે ?
 (A) દૃષ્ટાદૃષ્ટપ્રયોજન (B) દૃષ્ટપ્રયોજન
 (C) અદૃષ્ટપ્રયોજન (D) ત્રણેયમાંથી એકેય નહીં
૫. તદ્ દ્વારમ્ _____ વાઙ્મલનાં ચિકિત્સિતમ્।
 (A) અપવર્ગસ્ય। (B) ધર્મસ્ય।
 (C) અધર્મસ્ય। (D) વ્યવહારસ્ય।
૬. ન ચ _____ ઋતે ધર્મસ્તર્કેણ વ્યવતિષ્ઠતે।
 (A) ધર્માત્। (B) આગમાત્।
 (C) અધર્માત્। (D) વ્યાકરણાત્।
૭. 'અ' કારનું ઉચ્ચારણસ્થાન જણાવો ?
 (A) કંઠ્ય (B) તાલુ
 (C) મૂર્ધન્ય (D) દન્ત્ય
૮. નીચેનામાંથી વાણીમાં સમાવેશ થતો નથી.
 (A) પરા (B) મધ્યમા
 (C) વૈખરી (D) કલા
૯. _____ સમાનાક્ષરાણ્યાદિતઃ।
 (A) દ્વાદશઃ। (B) પચ્ચદશઃ।
 (C) અષ્ટૌ। (D) એકાદશઃ।
૧૦. રક્તસંજ્ઞઃ _____।
 (A) અનુનાસિકઃ। (B) નિરનુનાસિકઃ।
 (C) સાનુનાસિકઃ। (D) ભેદાનુનાસિકઃ।

પ્ર-૨ ભાષાવિજ્ઞાનના ક્ષેત્રમાં વાક્યપદીયનું મહત્વ પ્રતિપાદિત કરો.

(૧૫)

અથવા

પ્ર-૨ ભર્તૃહરિનો પરિચય આપી વાક્યપદીય પરની ટીકાઓ વિશે સવિસ્તર નોંધ લખો.

(૧૫)

પ્ર-૩ નીચેનામાંથી બે કારિકા અનુવાદ સહિત સમજાવો:

(૧૫)

૧. અનાદિનિધનં બ્રહ્મ શબ્દતત્ત્વં યદક્ષરમ્।

વિવર્તતેઽર્થભાવેન પ્રક્રિયા જગતો યતઃ।।

૨. અરણિસ્થં યથા જ્યોતિઃ પ્રકાશાન્તરકારણમ્।

તદ્વચ્છબ્દોઽપિ બુદ્ધિસ્થઃ શ્રુતીનાં કારણં પૃથક્।।

૩. પદે ન વર્ણા વિદ્યન્તે વર્ણેષ્વવયવા ન ચ।

વાક્યાત્પદાનામાત્યન્તં પ્રવિવેકો ન કશ્ચન।।

૪. જ્ઞાને સ્વાભાવાવિકે નાર્થ શાસ્ત્રૈઃ કશ્ચ ન વિદ્યતે।

ધર્મો જ્ઞાનસ્ય હેતુશ્ચેત્તસ્યામ્નાયો નિબન્ધનમ્।।

પ્ર-૪ શબ્દ અને અર્થ વચ્ચેનો સંબંધ સ્પષ્ટ કરો.

(૧૫)

અથવા

પ્ર-૪ નીચેના વિશે નોંધ લખો.

૧. વ્યાકરણસ્મૃતિની ભર્તૃહરિએ કરેલી પ્રશંસા

૨. સ્કોટવાદ

પ્ર-૫ પ્રગૃહ્ય સ્વર વિશે સવિસ્તર નોંધ લખો.

(૧૫)

અથવા

પ્ર-૫ સન્ધ્યક્ષર વિશે સવિસ્તર નોંધ લખો.

(૧૫)

—X—
(2)